

Makc Ceek

OMPA3A

Макс Сеек

Омраза

Превела от английски:

Емилия Ничева-Карастойчева

ИМАС

Max Seeck

KAUNA

Copyright © Max Seeck, 2021

Original edition published by Tammi, 2021

Bulgarian edition published by agreement with Max Seeck
and Elina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland

Макс Сеек

ОМРАЗА

Превод от английски: *Емилия Ничева-Карастойчева*
с любезното съдействие на Berkley, New York

Превод от фински на английски: *Kristian London*

Дизайн на корицата: *Живко Петров*

© ИК „ЕМАС“, 2023

Всички права запазени!

На Уилям и Лайънъл

Пролог

ЯНУАРИ 2020

ЛЕТРАНЖЕ ОТВАРЯ ВРАТАТА, обхожда с поглед стаята и се усмихва. Тризвездният хотел е аскетичен, но предлага всичко необходимо. Той пъха отключващата карта в процела за електричеството. Включва се приглушено осветление.

Оставя сака „Луи Вюитон“ на пода и усеща как товарът освобождава рамото му. Не го е пускал, откакто слезе от кораба. От мостика до таксито и в хотелското фоайе пръстите му не са се отлепали от кожения ремък.

Той тръгва бавно към прозореца с изглед към площад. От последния етаж на хотела хората долу приличат на оловни войничета. И в известен смисъл са точно такива – войници в своя живот, маршируващи към тривиалните си битки. *Леминги.*

В ъгъла на площада, пред офис сграда с гранитна фасада, се провежда протестен митинг. Хора с тъмнозелени палта размахват плакати. Присъстват и две полицейски коли. Служителите на реда, застанали край тях, наблюдават пасивно ситуацията.

Летранже се подсмивва. Никога не е участвал в демонстрация. Защо да си прави труда? Винаги е предпочитал да се стопява в тълпата, а не да бъде център на внимание. Освен това трайната промяна не се постига с размахване на лозунги по глупави площади. Хубава идея да се събереш с други губещи, нищо повече.

Именно в присъствието на тълпата той го усеща понякога – пълното откъсване и отчуждение, което го е белязало още през юношеството. Това чувство обаче не го потиска, напротив, то е резултат от прозрение, преживя-

но в младостта. Отдавна е разбрал нещо, убягващо на огромното мнозинство обикновени хора – какво правим или не правим всъщност няма никакво значение.

Започва нов ден. И следващ. И така нататък, докато дойде краят на дните. Това важи за него, за съседа му, за целия свят.

Летранже дръпва завесите. Вдига сака върху леглото, изважда лаптоп и го отваря. С тихо бръмчене върху екрана на компютъра се появява интерфейсна мрежа за анонимни съобщения.

Пръстите му пробягват по клавиатурата, написват кратко: „Тук съм. Чакам“.

После затваря прозореца за съобщения и отваря текст. Взира се в страницата, озаглавена „Екзистенциалният ниҳилизъм в творбите на Албер Камю“. Темата на дисертацията му е дръзка, несъмнено ще предизвика противоречия сред академичната общност. Екзистенциалният ниҳилизъм по традиция се свързва със Сартър заради атеистичните му възгледи. Летранже обаче смята, че Камю – макар да е агностик – разглежда същите теми в творчеството си. От по-хуманна перспектива, разбира се.

Ще ви покажа, овце. Ако някой познава безсмислието на съществуването, този някой съм аз.

Изважда кърпичка от джоба си и избърсва отпечатък от пръст върху екрана. Цяла глава от живота му приключва. Остава да довърши едно последно нещо и после ще се съсредоточи върху академичната си кариера. Може би ще намери професорско място в университет. Или не. В крайна сметка няма значение. Това не значи, разбира се, че е склонен да върши каквото и да било без съответното възнаграждение. Както казва Жокера: „Ако си добър в нещо, никога не го прави безплатно“.

Той бръква в сака и изважда книга за живота на Сьорен Киркегор. Между страниците ѝ са пхнати две снимки – на двамата, които са разплатата за научната му работа.

Ще платят с живота си.

РАЗДРЪНКАНИЯТ АСАНСЬОР громоли и друса между етажите.

Алчен дъртак.

Елиел Зетерборг долавя лъх от силния афтършейв на бодигарда си и извърща нос. Мисли си за думите върху плакатите, които преди час е видял през затъмнените прозорци на майбаха.

Свива и отпуска юмруци; ръцете му са отслабнали. Тези неблагодарни идиоти не знаят какво говорят.

Елиел излиза от асансьора и изминава краткото разстояние до вратата. Вече е извадил ключа. Отзад Йонас затваря решетката на асансьора. Дрънченето на метал изпълва Елиел с носталгия. Звукът му напомня за механичното оборудване, изгубено в миналото. Железни части с мирис на смазка, задвижвани от лостове и пружини, от пара и от земното притегляне, работеха в полза на човека. Днешните технологии са без аромат и без вкус. Машините с осезаема тежест и сила сега са се превърнали в елегантни алгоритми и механизми, чието действие се управлява от абстрактни принципи. Маркетинг професионалистите са принудени да съчиняват красиви истории около тях, за да им инжектират някакъв намек за живот. Независимо какво твърдят родените през новото хилядолетие, в старите времена нещата бяха по-добри.

Ти уби града ни, Зетерборг.

Когато точно преди петдесет години основа „Тръби ЕЗЕМ и Ко.“ с Еету Монто, името на компанията показваше какъв е предметът на основната ѝ дейност. Тогава никой не се бъркаше с компютри в работата на машини-

те в индустриалната зона „Хертониими“. Те ръмжаха и блъскаха, и произвеждаха части за реални неща. Фабриците воняха на пот и кръв. Не чипове и транзистори, а тежка индустрия – в най-буквалния смисъл.

Елиел затваря очи и си представя сладкия мирис на нажежено желязо, чува свистенето на окисжените в дъното на халето.

– Долу ли ще се срещнем? – Йонас поглежда дискретно към стълбището.

Йонас Ламберг отдавна е шофьор и бодигард на Елиел. Тази вечер, както и всяка друга, изпраща работодателя си до входната врата на жилището му. После го изчаква зад волана на майбаха и го закарва да вечеря в ресторанта на една пресечка от апартамента. След това Йонас обикновено си тръгва, но сега е различно. Обществеността мрази в червата Елиел Зетерборг и борда на „РиълЕст“. По-разумно е Йонас да е при него цяла вечер.

– Да, благодаря. Слизам след малко. – Елиел отваря вратата на апартамента и набира кода на алармената система.

Йонас кимва отсечено, поглежда нагоре към последния етаж и тръгва надолу по стълбите. Йонас винаги проверява да не би някой натрапник да се е вмъкнал във входа. Той е предан и съвестен, бивш офицер от Специалните сили и все още опасен, макар да е на близо петдесет и невъоръжен.

Елиел Зетерборг изхлузва обувките си върху изтривалката до вратата, сваля си палтото. Раменете му са се намокрили само докато стигне от колата до входа на сградата. В апартамента се усеща ароматът на новия омекотител за пране. Лично се разпореди чистачката да го купи, за да замаскира застоялата миризма на мебели и вехти тапицерии от времето на войната. Напоследък тази миризма отблъсква Елиел, напомня му, че е стар и – както всеки на Планетата – е осъден рано или късно да умре. Откакто Ан

Мари почина, усеща дните като бавно спускане към смъртта, сякаш сърцето му бие все по-слабо и по-слабо и някоя нощ ще спре и ще го освободи от мъките.

Очите на Елиел се спират върху жълт найлонов плик на пода в антрето. Чистачката трябваше да върне книгите в библиотеката “Рикардинкату” и да вземе новите, които е запазил.

Да му се не види. Тази жена е подкарала през просото.

Елиел влиза в дневната с ръце в джобовете. Въздиша дълбоко. Юбилеят на компанията го заразява с меланхолия.

Половин век. През това време „РиълЕст“ стана глобална компания. Вече трудно намира прилики с малкия цех, който основаха с Еету преди петдесет години.

Хиляда деветстотин и седемдесета беше друга реалност във всяко отношение. Политиката за финландизация на президента Урхо Кеконен променяше страната за добро или за зло. Според родителите му – второто. Баща му пишеше по политически теми в най-големия финландски ежедневник „Хелсингин Саномат“ и беше заклет застъпник за свободата на словото. Майка му, авторка на пиеси, се радваше на отлична кариера. За артистичното и либерално семейство Зетерборг следвоенната атмосфера беше потискаща и ретроградна. Единственият им син Елиел дейно се противопоставяше на самоналожената цензура на правителството по отношение на СССР. От друга страна, „Тръби ЕЗЕМ & Ко.“ – по-късно „РиълЕст“ след сливане и публична продажба на акции през пролетта на 1990-а – печелеше добре от търговския обмен, особено през 80-те, между Финландия и Съветския съюз. Заради този факт Елиел започна да гледа на източната съседка в значително по-положителна светлина. Бизнесът върви, всички са доволни.

Опортюнист! Предател!

Елиел знае, че е идеален пример как идеологията се захвърля настрани с надеждата за бърза печалба. През

годините толкова хора са го обвинявали толкова много пъти, че продава принципите си. Вече не им обръща внимание. А и обвиненията са верни, макар оттогава да са минали десетилетия. Не съжالياва за нищо обаче, нито за секунда не се е разколебавал. Благодарение на решението му с Ан Мари живяха охолно и Аксел – за разлика от Елиел – растеше в богат и луксозен дом. Понякога се пита дали от по-нестабилна почва би израснал по-друг син. Дали отношенията им са толкова трудни, защото животът на двамата е започнал при съвсем различни обстоятелства?

Елиел спира пред голямото огледало и се взира в набръчканото лице, скрито зад бяла брада. Телефонът върху конзолата мига, но той не възнамерява да отговаря. Напоследък телефонът му звъни постоянно – журналисти, професионални и прохождащи политици, далечни познати, зложелатели. *Паразити*. Днес е голям ден за финландската индустрия и за „РиълЕст“. В този момент средният мениджърски състав на компанията празнува в грамадна шатра, издигната на площад „Хиеталаhti“. Има и специална развлекателна програма. Висшите мениджъри и бордът на директорите вечерят със съпругите си в частен салон в „Шашлик“, луксозния руски ресторант на крачка от дома му.

Убиец на работни места.

Елиел затваря очи и се опитва да забрави.

Още ги вижда – бели плакати, отразяващи яркото слънце. Десетки са, държат ги стотици ръце. Всяка обида на света е изписана върху тях с едри букви. Хиляди са се събрали пред завода и нито един не е дошъл да празнува петдесетгодишната история на успеха. Гневната тълпа вдига оглушителен шум. Човекът от профсъюза дирижира хаоса с мегафон.

Елиел отваря очи, усеща, че сърцето му бие като чук в гърдите. *Неблагодарници*. Затварянето на завода в Коу-

вола беше радикална мярка, разбира се, и не я предприеха лековато. Решението на борда беше добре обмислено. Производството на водопроводни тръби намалява чисто и просто защото не е доходоносно. Заводът с близо три хиляди работници от десетилетие гълта средства и положителните резултати на другите клонове на компанията не са достатъчен довод да продължат да го поддържат в състояние на будна кома. Вероятно по-голям проблем от затварянето на завода е, че ще е невъзможно да прехвърлят уволнените работници в другите предприятия. Ето това е най-значителната промяна, настъпила в „РиълЕст“ през изминалото десетилетие. Дори компанията да плати скъпо и прескъпо за преквалификация, няма начин петдесетгодишен оксигенист да се научи да пише кодове.

Махай се от Финландия, капиталистическо прасе.

Елиел въздиша. Прочита съобщението, което е получил преди петнайсет минути. От Аксел е.

На път към ресторанта съм. Не закъснявай.

Той се замисля за сина си. За фините му черти и за особения му глас с удивителни джазови нотки точно като гласа на Ан Мари. От нея Аксел е наследил и красивото лице, и крехката фигура.

Странната болка в стомаха, тормозила го по време на пътуването, се появява пак. Посещението на Коуволла определено не беше приятно. Знае, че ще остане председател на директорския борд по-малко от година. Точно за това се реши да посрещне този куршум. Заклеймен от цялата нация. Наследникът му ще започне на чиста дъска, може би дори ще получи подкрепата на профсъюзите. И ще насочи „РиълЕст“ към бъдещи успехи.

Елиел обмисля как да отговори. Накрая написва кратко „ОК“ в полето за въвеждане на текст.

В същия момент болката се пренася от стомаха към

гърдите. Вече е по-остра. Има чувството, че не може да диша. Рухва на стола в антрето.

Мамка му.

В изрядно физическо състояние е за седемдесет и четири годишен. Наскоро пробяга полумаратон в старшата дивизия за два часа и четиринайсет минути. Представата обаче за дълги вечери в ресторант с десетстепенни менюта и придружаващи чаши вино го сломява телесно и душевно. Вероятно трябва пак да отиде на преглед за сърцето, само дето не обича да ходи по доктори и винаги отлага до последно. *Майната им на всички*. Ако не беше юбилеят, щеше да седне на дивана с чаша уиски и да гледа „Емърдейл“.

Елиел става. Потъмнелият дървен под скрибуца под обутите му в мериносови чорапи ходила. Включва полилея на тавана. Разкопчава ръкавелите си и тръсва ръце, оставя ръкавите да увиснат свободно над дланите му.

Игличката на грамофона се спуска върху черния диск. Йохан Себастиан Бах: „Сицилиана“, из Соната за флейта в сол минор. Според Елиел това е най-красивата музика на света. Да я слуша, е почти мазохистично – сърцето му прелива от тъга и носталгичен копнеж. Връща го на погребението на Ан Мари. Братовчед на Аксел я бе изпълнил на пиано в началото на паметната служба. Беше в същата тази стая, преди три години. Повече от хиляда дълги дни и нощи са минали от тогава, но апартаментът още мирише на Ан Мари. Изглежда, няма значение каква марка омекотител използва чистачката.

Ан Мари.

Тази вечер ще облече нещо, което му напомня за Ан Мари.

Елиел минава край старото пиано и спира до къта за сядане, точно срещу маслената картина, която виси там. Зад изображението на глухар в пролетна гора се намира сейф, вграден в стената. Той набира кода, сейфът изпиуква и се отваря.

Взема от горната полица вероятно най-скъпото си притежание – „Вашерон-Константин“ с обков от осемнайсет-каратово злато. Часовникът вероятно не е с висока парична стойност, но за сметка на това е с неоченима сантиментална стойност. През 1969-а Ан Мари му го бе дала като сватбен подарък.

Елиел усеща тежестта на часовника върху китката си; чуждо и същевременно познато усещане. Връща се до пианото и обхожда с поглед просторната дневна. Персийските килими, ръчно изработените мебели, големите маслени платна в декоративни позлатени рамки.

Няма никакво желание да ходи на партито. Не и без съпругата си.

И тогава чува някакъв шум сред музиката.

Спрял е пред шкафчето за алкохол до пианото, но подът продължава да скърца. Сякаш между стъпките му и звука, който произвеждат, има няколко секунди закъснение.

Той затаява дъх. Внезапно е сигурен, че не е сам в апартамента. Поглежда назад. В очертанията на сводестата врата към кухнята няма никого. Кухнята е тъмна. Единственото приглушено сияние идва откъм прозорците, обърнати към руското посолство. Елиел тръсва глава. Сградата е; старите постройки в югендстил живеят свой живот.

Йохан Себастиан Бах изпълва пространството с красота както всяка вечер.

Умът ми прави фокуси. Беше изморителен ден.

Елиел отваря барчето, взема мъжествената широкоплещеста бутилка „Макалън Рефлексън“. Ако болката в гърдите стане непоносима, ще отмени участието си в партито. Това е единственото предимство на остаряването. Винаги се намира приемливо извинение да не правиш неща, каквито предпочиташ да не правиш. Самата възраст е извинение. Никой не може да възрази.

Кафявата течност бълбука към дъното на чашата като вода от чист поток в тундрата.

И дървеният под пак изскърцва, този път по-отчетливо. Елиел пресушава чашата и плътното уиски с привкус на кайсия и ванилия прогаря гърлото му.

– Ехо? – подвиква, макар да знае, че няма кой да го чуе.

За последно някой му бе отговорил, когато Ан Мари беше жива. Беше късно вечерта. Прибра се и не беше сигурен дали тя си е вкъщи, или е излязла.

Той връща бутилката в барчето. Кашля в юмрука си.

Сам е, разбира се. Алармата беше включена, когато влезе, а щеше да чуе, че входната врата се отваря.

– Ехо? – подвиква пак. Не би го направил, разбира се, ако е сто процента сигурен, че в апартамента няма никого. Съмнението е като рапира в гърдите му. – Кой е?

Този път скърцането идва от другата страна на стената, откъм кухнята. Провлачено шушнене, последвано от *хлоп*. Чекмедже.

Елиел усеща как по целия му гръбнак пробягват тръпки – от кръста до врата.

Пресяга се за телефона. Номерът на Йонас е с опция за бързо набиране.

Сега стъпките са по-отчетливи. И тогава той я вижда – смътна фигура излиза от мрака в кухнята.

Телефонът се изплъзва от пръстите на Елиел и пада на пода до краката му.

ЙОНАС ЛАМБЕРГ ОТВАРЯ ВРАТАТА на автомобила и излиза. Ситният дъждец поръсва обръснатата му глава. Памучният блейзър не е кой знае каква защита от хапещия вятър. Той се изкушава да си облече палтото, но захлопва вратата на лъскавия, прясно полиран майбах. Все пак е бил в специалните сили, в пълна тактическа екипировка се е гмуркал в ледена вода, при температури под нулата е лежал по осем часа върху алуминиеви покриви и се е взирал през мерника на снайпер, без да помръдва мускул. Стрелял е и е убивал неведнъж и са го ранявали също толкова често. Един от куршумите – 9-милиметров, изстрелян от шведскоезичен банков обирджия през ноември 1998-а – остави постоянен белег над коляното му и стартира броење на дните му в отряда. През дългата му кариера са го нападали с ножове и велосипедни вериги. Обикновено е излизал победител в схватките. Вкъщи държи огнестрелно оръжие, но не го е носил, откакто премина в частния сектор. Не, разчита на израелската система за самозащита *крав мага*. Практикува я от четирийсет години, има черен колан, втори дан.

Несъмнено е в състояние да изпуши една цигара без палто, макар откъм морето да духа убийствен вятър. Температурата е малко над нулата, но има чувството, че се намира във фризер.

Ламберг пъха цигара между устните си, запалва я с бутанова запалка и почесва белега на врата си, където винаги го сърби в студ. Откъм близката сграда се чува звънтене на вятърни камбанки.

Той дръпва от цигарата и поглежда към прозорците на шефа си. През последните три години Зетерборг е ос-

тарял с десет. След смъртта на съпругата му е все по-трудно да се общува с него. И походката му се е променила. Ходи бавно и тежко като старец.

Мислите на Ламберг се насочват към майка му. Тя е с година по-млада от Зетерборг, живее в дом за възрастни, нуждаещи се от специални грижи. От няколко месеца алцхаймерът затяга хватката си, изтрива скорошните ѝ спомени. Бъдещето ѝ не изглежда розово и понякога той се пита дали не е време да я заведе да прекара остатъка от дните си на място, където синьото небе изпраща мек средиземноморски бриз, а не ледена лапавица.

Ламберг издишва дима от гърдите си и силен повей на вятъра го отнася веднага.

Поглежда си часовника, сякаш да провери колко е горяла цигарата. Дръпва бързо няколко пъти, хвърля угарката на земята и забелязва, че телефонът му върху предната седалка в колата звъни.

Сяда зад волана и взема телефона. Името върху екрана е „Принц Чарлс“. Неуместна шега, разбира се, и старият Зетерборг не би я одобрил, ако знаеше какъв прякор е лепнал бодигардът му на Аксел. Във взаимоотношенията си със семейството Ламберг винаги е учтив, но без пресетрувки и излишни официалности. Всъщност и шефът настоява да не спазват строг протокол.

– Йонас.

Аксел Зетерборг е изнервен:

– Здравсти, Йонас... Обаждам се, защото...

Ламберг прави каквото умее най-добре – чака търпеливо.

– С татко ли си? – изплюва най-после Аксел.

– Баща ти е вкъщи. Аз съм долу, в колата.

– Не трябваше ли да дойдете направо в ресторанта?

– Баща ти пожела да се отбие в апартамента.

– Окей... Знае, че го чакат в ресторанта...

Ламберг се привежда напред и поглежда ъгловите про-

зорци на апартамента. От тях се процежда приглушена светлина.

– Не вдига. Почти винаги отговаря веднага. – Сега Аксел звучи притеснен. – Не бих те безпокоил, но по-рано днес се оплака, че не се чувства добре...

– Сигурен съм, че ще...

– Отиди да го провериш.

– Но...

– Прави каквото ти казвам, Йонас.

– Разбира се. Качвам се.

Ламберг отваря вратата и излиза от майбаха. Най-вероятно няма нищо притеснително. При никакви обстоятелства обаче между най-малкото съмнение и действието не бива да минават повече от няколко секунди. Не е професионално.

Той изважда от джоба си ключа за входната врата на сградата. Отключва. Не прекъсва връзката по телефона. Изкачва на бегом стълбите. Шест етажа за трийсет секунди. Коляното му работи нормално, макар да изглежда ужасно на рентгеновите снимки и всеки момент може да откаже.

– Пред апартамента съм. Не чувам нищо вътре... – казва на Аксел леко задъхан. Натиска звънеца.

– Не съм се опасявал, че... – Аксел оставя изречението недовършено, вероятно защото очаква да чуе дрезгавия глас на баща си: „Идвам, да му се не види! По-кратко!“.

Но не го чува. И вратата не се отваря.

Ламберг стои отпред, притиснал телефона до ухото си. Взира се в табелката – фамилията „Зетерборг“ е изписана с бели букви на черен фон. После вдига юмрук и чука отчетливо. Няколко пъти. Секундите текат. Със сигурност минава цяла минута.

– Йонас? – В гласа на Аксел вече има неподправена тревога.

Ламберг отключва вратата.

– Аксел – казва, когато влиза в дневната. – Прав си. Нещо определено не е наред.

ДЕТЕКТИВ ЙЕСИКА НИЕМИ проследява с поглед как катерица в самоотгледано зимно палто прекосява шосето с пъргави подскоци и с поразителна скорост се покатерва по ствола на старо дърво. Дребните чудеса на природата като ловкостта на този сякаш неподвластен на гравитацията гризач винаги я удивляват. С течение на годините девствената природа все повече я влече, навярно защото ѝ помага да остави разстояние между себе си и трагедиите и ужасните съдби, с които я сблъсква работата ѝ.

Не любовта към природата обаче я е довела в Централния парк на Хелзинки в днешната мрачна януарска вечер.

Катерицата изчезва от поглед, но Йесика чува как ноктите ѝ дращят по дървесната кора. Най-високите клони на дървото се люлеят. Пътеката сред гъстата гора е тъмна и суграшицата е задържала вкъщи повечето хора с изключение на неколцина заклетни любители на кросовете. Йесика носи фенер, но засега се справя с помощта на лампите, разположени нарядко от двете страни на пътеката.

Закопчава си якето с пръстите на лявата ръка. Дясната все още виси в препаска не защото е необходимо – китката ѝ, пострадала в средата на декември, вече е оздравяла – но останат ли без опора, мускулите на ръката ѝ туптят неприятно.

Преди малко повече от месец млада жена бе поразила с чук и китката, и основата на палеца ѝ. Размаза трапецовидната кост и само благодарение на виртуозната работа на хирурга палецът ѝ има шанс някой ден да заработи отново. Въпреки успешната операция се наложи да търпи